

ÖZET

DÜNYADA
İSTİHDAM
VE
SOSYAL
DURUM
-
EĞİLİMLER
(WESO)
2016

ÖZET

Uluslararası Çalışma Ofisi-Cenevre

Küresel ekonomi yeni zaaf işaretleri sergiliyor...

Yapılan tahminlere göre dünya ekonomisi 2015 yılında yüzde 3,1 büyümüştür. Bu, bir yıl önce tahmin edilene göre yarım puan daha düşük bir büyümedir. Durum karşısında bugün izlenen politikaların sürdürüldüğü veri alınırsa ekonomik zayıflama da devam edecek, işletmeler ve çalışanlar önemli sorunlarla karşılaşacaktır. Nitekim dünya ekonomisinin önümüzdeki iki yıl ancak yaklaşık yüzde 3'lük bir büyüme sağlayabileceği tahmin edilmektedir. Bu da küresel krizden önceki dönemle karşılaştırıldığında hayli düşük kalmaktadır.

Ekonomik büyümede sürüp giden yavaşlamanın ardında yükselen ve gelişmekte olan ülkelerde görülen zayıflık yatmaktadır. Çin, belirgin bir yavaşlamayla karşı karşıyadır. Bu durum, diğer etmenlerle birleşerek, başta enerji bağlantılı olanlar olmak üzere meta fiyatlarındaki keskin düşüşe katkıda bulunmuştur. Bu sonuç da Brezilya ve Rusya Federasyonu gibi büyük ölçekli, meta ihrac eden yükselen ekonomileri etkilemiş, bu ülkeler de bir duraklama dönemine girmiştir. Net meta ithalatçıların bu durumdan sağladıkları yarar, ihracatçıları etkileyen olumsuzluğu dengelemeye yetmemiştir. Ekonomik zayıflığın bir başka işareti de küresel ekonomiden iki kat daha hızlı büyüyen küresel ticaretin şimdi küresel büyümeye eş ya da ondan daha düşük hızda bir büyüme seyri göstermesidir.

...2015'te işsiz sayısının 197 milyonun üzerine çıkması...

Ekonomik zayıflama küresel işsizliğin daha da artmasına yol açmıştır. İşsiz insan sayısı 2015 yılında 197,1 milyona ulaşmıştır. Bu rakam, bir önceki yıla göre 1 milyon, kriz öncesi döneme göre de 27 milyon artış anlamına gelmektedir. 2015 yılında iş arayanların sayısında ortaya çıkan bu artış asıl olarak gelişmekte olan ve yükselen ekonomilerde gerçekleşmiştir. Bu ülkelerden kimilerinde, özellikle Latin Amerika'dakilerde, ayrıca kimi Asya ülkelerinde (özellikle Çin) ve Arap Devletleri bölgesindeki kimi petrol ihracatçısı ülkelerde durumun son aylarda daha da kötüleştiği tahmin edilmektedir.

Gelişmiş ülkelerin çoğunda, başta ABD ve kimi Orta ve Kuzey Avrupa ülkelerinde 2015 yılındaki iş artışı öngörülenden daha iyi gerçekleşmiştir. Ancak, son dönemdeki iyileşmelere karşın işsizlik oranları Avrupa'nın güneyinde hala yüksektir ve yükselen Asya ekonomilerindeki yavaşlamadan en fazla etkilenen gelişmiş ülkelerde işsizlik artma eğilimindedir.

...ve mevcut işlerin daha kırılgan hale gelmesi

İş kalitesinde yetersizlik tüm dünyada acil bir konu olarak gündemdeki yerini korumaktadır. Kırılgan istihdamın (kendi hesabına çalışmanın ve aile içi işlere katkı niteliğinde işlerin, ne kadar devam edeceği belli olmayan çalışmanın toplam içindeki payı) sıklığında görülen azalma, küresel krizin başlamasından önceki döneme göre yavaşlamıştır. Bu tür istihdam kapsamında olanların sayısı 1,5 milyara ulaşmaktadır ve hepsi toplam istihdamın yüzde 46'sını oluşturmaktadır. Gerek Güney Asya gerekse Sahra Güneyi Afrika'da çalışanların yüzde 70 kadarı kırılgan istihdam kapsamındadır.

Pirime dayalı sigorta sistemlerine sınırlı erişimin yanı sıra, kırılgan istihdam kapsamındaki çalışanların düşük verimlilikle birlikte düşük ve son derece iniş çıkışlı kazanç gibi sorunları vardır. Ayrıca, iş

kalitesinde toplumsal cinsiyet açısından önemli farklılıklar da görülmektedir. Kuzey Afrika, Sahra Güneyi Afrika ve Arap Devletleri gibi bölgelerdeki belirli ülkelerde kadınların kırılğan işlerde istihdamı olasılığı erkeklere göre 25 ila 35 puan arası daha yüksektir.

İşsizliğin önümüzdeki iki yılda 3,4 milyon

daha artması bekleniyor...

2015 yılında ortaya çıkan küresel ekonomik yavaşlama 2016 yılında işgücü piyasaları üzerinde muhtemelen gecikmeli bir etki yaratacaktır ve bu da özellikle yükselen ekonomilerde işsizlik düzeylerinde artışa yol açacaktır. Yapılan en son büyüme tahminlerine göre küresel işsizlikte 2016 yılında hemen hemen 2,3 milyon, 2017 yılında ise 1,1 milyon daha artış olması beklenmektedir.

Yükselen ekonomilerin ise 2016 yılında işsizlikte 2,4 milyon artışla karşılaşmaları beklenmektedir. Bu, büyük ölçüde, yükselen Asya ekonomilerindeki, Latin Amerika'daki ve başta Arap Devletleri ve Afrika olmak üzere meta üretimi yapan ülkelerdeki işgücü piyasalarındaki kötüye gidişi yansıtmaktadır.

Gelişmiş ekonomilerde işsiz sayısının biraz azalması beklenmektedir. Ancak bu azalma, yükselen ekonomilerde işsizlikle ortaya çıkacak artışın çok azını telafi edecektir. Kimi Avrupa ülkelerinde işsizlik oranları tarihsel tepe noktalarına yakın düzeylerde seyredecektir. ABD'de ve başka kimi gelişmiş ekonomilerde işsizlik azalarak kriz öncesi düzeylere inecek, ne var ki eksik istihdam süreceği ya da artacaktır. Ekonomiye bağlı olmak üzere eksik istihdam gönülsüz, geçici ya da yarı zamanlı işler ve özellikle kadınlar ve gençler için daha düşük katılım biçimini alacaktır.

...kırılğan istihdamı daraltma süreci yavaş ilerliyor,

bu tür istihdam 2016 yılında 1,5 milyara ulaşabilir...

Önümüzdeki yıllarda kırılğan istihdamın küresel toplam istihdam içindeki payının yüzde 46 civarında kalması beklenmektedir. Görev, özellikle yükselen ekonomilerde dayatıcı niteliktedir; çünkü bu ekonomilerde kırılğan istihdam kapsamındaki sayısının 25 milyon daha artacağı tahmin edilmektedir.

...böylece orta sınıfın genişlemesi duraksıyor ve

toplumsal huzursuzluk riski artıyor...

Yükselen ekonomilerde orta sınıfın (satin alma gücü paritesi (SGP) itibarıyla günlük tüketim düzeyi 5 dolar ile 13 dolar arasında değişenler) büyüklüğü 2011 yılında toplam nüfusta yüzde 36'lık paya sahipken 2015'te yüzde 40'a yaklaşmıştır. Ancak, orta sınıfın büyüklüğündeki bu artış eğiliminin gelecek yıllarda yavaşlayacağı, hatta duracağı tahmin edilmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ise orta sınıfın büyümesinin süreceği, ancak bu büyümenin son yıllardakine göre yavaşlayacağı öngörülmektedir. Rapor, yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerdeki yavaşlamanın beraberinde getirebileceği toplumsal huzursuzluk risklerine işaret etmektedir. Bu ülkelerde büyümenin

yavaşlaması ve orta sınıf yaşam standartlarına ulaşamamanın getirdiği düş kırıklığı toplumsal huzursuzluğu artırabilecektir.

Gelişmiş ülkelerde işgücü piyasasında sağlanan iyileşmeler sınırlı ve eşitsiz kalmaktadır ve çeşitli ölçülere bakıldığında kimi ülkelerde orta sınıf daralmaktadır. Gini endeksiyle ölçülen gelir eşitsizliği en ileri durumdaki G20 ülkelerinde önemli ölçüde artmıştır. Küresel krizin başlamasından bu yana en üst dilimdeki gelirler artmaya devam ederken hanelerin en yoksul yüzde 40'lık bölümü gerilerde kalmaktadır.

...çalışan kesimdeki yoksulluğu azaltılması çabaları

engellerle karşılaşılıyor...

Kazanç sıralamasının alt ucundaki istihdam kalitesi açısından sağlanan ilerlemeler de duraklamıştır. 2015 yılında istihdam kapsamındaki tahminen 327 milyon kişi aşırı yoksulluk içinde yaşamaktaydı (SGP ölçüsüyle günde 1,90 doların altında kazananlar) ve 967 milyon kişi de orta düzey yoksulluk ya da yoksulluk sınırındaydı. Bu durum, 2000 yılındaki düzeylerle karşılaştırıldığında aşırı yoksullukta önemli bir azalma sağlandığını göstermektedir. Ne var ki, 2013 yılında bu yana bu alanda sağlanan ilerlemeler daha sınırlı kalmıştır (özellikle en az gelişmiş ülkelerde). Dahası orta düzey yoksulluk içindeki ve yoksulluk sınırına yakın insan sayısı 2000 yılından bu yana artmıştır ve diğer kaynaklardan elde edilen kanıtlar çalışan yoksulluğunun Avrupa'da yükselişe geçtiğini göstermektedir.

...böylece büyümeyi hızlandırma ve demografik güçlükleri aşma

görevleri daha karmaşık bir hal alıyor

İnsana yakışır iş bulmada güçlük varsa daha fazla sayıda insan iş aramaktan vaz geçebilir. 2015 yılında çalışabilir yaşlarda olup işgücü piyasasına katılmayan kişi sayısı yaklaşık 26 milyon artarak 2 milyarın üzerine çıkmıştır. Katılım oranlarının, tüm dünyada çalışabilir yaşlarda olan (15 yaş ve üzeri) nüfusun yüzde 68,2'sine yerleşmesi beklenmektedir. Ancak bundan sonra hafif bir azalışla önce 2020 yılında yüzde 62,6'ya inecek, sonra bu azalma devam edecektir. Yalnızca gelişmekte olan ekonomilerin istikrarlı işgücü katılım oranları sergilemesi beklenirken gelişmiş ve yükselen ekonomiler muhtemelen katılım oranlarında yeni azalmalara tanık olacaktır. Bu açıdan bakıldığında göç, ülkelerde işgücü arzını ve talebini dengeye kavuşturmada önemli bir mekanizmadır. Son dönemde Kuzey, Güney ve Batı Avrupa'ya yönelik mülteci akışı, çok sayıda insanın işgücü piyasasına mümkün olduğu kadar çabuk ve etkili biçimde girişini kolaylaştıracak önlemleri gerekli hale getirmiştir. Uzun vadede ise göçmen akışı belirli alanlarda görülen beceri açıklarının kapatılmasına ve sürekli durgunluğun getireceği risklerin hafifletilmesine yardımcı olacaktır.

Küresel ekonomide bugünkü yavaş büyüme ve uzun vadede büyümenin daha da yavaşlaması ihtimalinin birçok nedeni vardır. Ancak bunların arasında, çalışabilir çağdaki nüfusta ve işgücüne katılım oranlarında ortaya çıkan azalmalar, artan eşitsizlikler, az önce sözü edilen kırılğan istihdam ve işlerin kalitesizliği önde gelenlerdir.

Politikaların işlerin sayısına ve niteliğine odaklanması ve gelir eşitsizliklerinin

aşılması büyük önem taşıyor

Bu uzun dönemli eğilimlerin ele alınması ihtiyacı, ILO'nun ekonomik politikalarla istihdam politikalarında değişiklik yapılması çağrısına ivedilik kazandırmaktadır. Uzun dönemde işsizlikte, eksik istihdamda ve çalışan yoksulluğunda daha fazla artışın önlenmesi açısından işgücü piyasası kurumlarının güçlendirilmesi ve sosyal koruma sistemlerinin iyileştirilmesi özellikle önem taşımaktadır. Reform çabalarında yeni bir dengeleme gerekmektedir. Özellikle, yapılacak finansal reformların, bankaların kaynakları reel ekonomiye, sürdürülebilir işletme büyümesine ve yeni işler yaratılmasına kanalize etme rollerini yerine getirmesini sağlaması gerekmektedir.

Kısa dönemde ise birçok ülkede makroekonomik politikalarda manevra yapma imkânları vardır. Bu imkânlardan, küresel ekonominin daha da zayıflamasını önlemek için yararlanılmalıdır. Meta fiyatlarında daha ileri düşüşlerin önde gelen meta ihracatçıların mali durumunu daha da kötüleştirme mümkündür. Ancak, bu raporun da gösterdiği gibi, bu ekonomilerin harcamalarında büyük kısıntılara gitmelerinin küresel yan etkileri olumsuz olacak, böylelikle gerek bu ülkelerin gerekse diğerlerinin işgücü piyasası daha olumsuz bir görünüm alacaktır. Tarihsel olarak düşük seyreden faiz oranlarında ülkeler gerekli altyapı projelerinin finanse etme olanağı buluyorlardı ve bu da kamu kaynaklarına fazla yük bindirmeden önemli çarpan etkileri sağlayabiliyordu.

Orta ve uzun dönemde, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin (SKH), özellikle herkes için insana yakışır ve verimli istihdamın gerçekleşmesi bir yandan önemli toplumsal getiriler sağlarken diğer yandan küresel ekonominin güçlenip dengeye kavuşmasına katkıda bulunacaktır. Daha fazla ve daha iyi iş sağlayarak eşitsizliklerin aşılmasına yönelik kararlı bir çaba bu açıdan son derece belirleyici olacaktır.

Özetle, insana yakışır işin politika stratejisinin temel direği haline getirilmesi yalnızca iş krizini hafifletip toplumsal eşitsizlikleri azaltmakla kalmayacak, aynı zamanda küresel ekonominin daha düzgün ve sürdürülebilir bir ekonomik büyüme rotasına sokulmasına katkıda bulunacaktır.